

פולחן האישיות נשבר. לא מעצמו נשבר. לא הודות לגבורתם ועוזרוכם של אותם המגנים אותו כיום בקוליקולות. כי אלה התחרו ביניהם עוד אתמול בכתיבת כתרים לאדריכלי המדינה, האחד בדורה, יורשם של יהושע בן נון ו' דויד המלך.

הוא נשבר מפני שקומץ קטן של בני חורין היה מוכן להסתכן במשך שנים ארוכות ומרות, שבוע אחרי שבוע, במאבק עקשני ובלתי-נלאה.

הפסל מנופץ. שכריו מוטלים ל' רגלינו. איש לא יצליח עוד להדי' ביקם יחד. לא בדבק של פראזות, לא בריר של מלחכיפינכה.

עבודת-האלילים של עכו"ם — עורכי-כינוסים ומסעירות-עוררות — שוב אינה מעוררת יראת-כבוד. היא יכולה לעורר רק רחמים.

פולחן האישיות נשבר. הוא שיך לעבר. ואילו בהתאם אנו עדים לתופעה מגוחכת שבעתים:

לא, הרי זה לא יתכן.
ואולי — חת-החתה! — זוהי בדיחה מוצ' לחת חדשה של בדרן מוכשר, בדיחה שנו' עדה להביא את הרברים עד אבסורד?
אולי הבינו הכל את הבדיחה הזאת והתגלגלו מצחוק, ורק אני — שאין לי חוש-הומור בעניינים כאלה — לא הבינותי?

אם כן, איני היחיד החסר חוש-הומור.
קראתי גם הנהלת בית-החרושת אתא לא הבינה את הבדיחה. היא מתחה נגד הפקעת שמה בידי האדונים זוהר ושות', המכנים את עצמם אנרכיס-תובעים-את-אש' כולל-שלטון, ובקיצור את-א.
ואת המחאה הזאת דווקא הכי' נזתי.

כי חברת אתא מייצרת בגדים. בגדים ש' יצאו להם מוגיטין בארץ ובעולם. בגדים חדשים, נקיים, חזקים. אפילו לצבא הגרמני. לא סמרטוטים. לא בלויי-סחבות קרועים. לא מלבושים שהזדהמו מרוב שימוש.

קרו שנתיים של שלטון אשכול. רק עיוור יכול להתעלם מסיכום שנתיים אלה.

להיות עיוור — זהו אסון פרטי. אך עיוור המתיימר להיות מורה' דרך לרבים — הריהו אסון ציבורי.

★ ★ ★

ערביראשי-השנה האחרון הכתרגו את הכתבה על איש-השנה אשכול בכותרת:

שקיבל על עצמו משא כבד מדי, וברע תחתיו.

אפשר אפילו להתעלם — מתוך חמלה אנושית — מגילויי השקר והתרמית שנת' לח לשלון זה.

אך המנסה להפוך אדם כזה ל' נושא של פולחן — מוטב שייזכר בקאליגולה המושגע, הקיסר הרוי מאי שמינה את פוסו לקונסול.

★ ★ ★

ש מידה רבה מאד של נאיביות בכל נסיון כזה. לא רק מבחינת הכונה, אלא גם מבחינת הסיכוי.

נכון, לרשותו של כל מיסטר מודרני עומ' דים אמצעי-תקשורת אדירים. הרדיו מטטרט באונוי הציבור, העתון ויומני-הקולנוע שובים את עיניו.

מכונה עצומה זו של תעמולה יכולה ל' חלל רבות. אך גם לה יש מיגבלות.

היא יכולה להפוך זאב קטן לזאב גדול. אך אין היא יכולה להפוך זכוב לפיל.

פולחן-האישיות של בן-גוריון היה אפי שרי מפני שבן-גוריון הוא — חרף שג' אותי הבלתי-ספורות — אישיות. בשעה אחת, במאי 1948, הוא קנה את עולמו, והדבר יזכר אחרי שיישכחו מעליו ותע' לוליו, האסונות והסכנות שהביא על ה' מדינה.

אי-אפשר להכריז על אדם כעל מנהיג' הדור, מגן-החופש ומציל-הדמוקרטיה רק הודות לכך שהוא קצת פחות גרוע מקדמו?

האם תכונה יחידה זו — המו' מלת עתה בספק חמור — די בה כדי ליצור „אישיות“?

אך פולחן-אישיות סינטטי, פוד' חן שנועד להמציא אישיות שאי' ננה — חבל על כל טיפה של דיו הנשפכת בו.

★ ★ ★

איני רוצה לפגוע בכל האנשים ה' טובים העמלים על כך בתום לב.

להיפך: אני מאחל להם שיחישו את צע' דיהם, כדי שלא יישארו מפגרים בשנתיים אחרי ההתפתחות. אם ימהרו, יספיקו לבטל את חתימותיהם בעוד מועד.

אך איני מאמין שכל סוגדי הפולחן החדש הם כליכך נאיביים ותמימים.

אני שואל את עצמי: איפה היו כל מגנייה-הדמוקרטיה האלה כשי' בן-גוריון עוד היה בשלטון?

מדוע לא גילו את אישיותו הגנוזה של לוי אשכול בימים ההם?

אני זאת במילים מפורשות:

כל התארגנות של „אנרכיס“ לטובתו של שלטון קיים, לטובת בעלי התקציב וה' מנגנון, חשודה במקצת. היא זקוקה, לכל הפחות, לתעודת-יושר.

כאשר השלטון הקיים עוד לא רחץ את ידיו אחרי חקיקת חוק-דיכוי אחד, והוא כבר עוסק בחיבור חוקי-דיכוי הבאים ב' שטח הכפייה הדתית — לא תעזור למגיניו אפילו תעודת-יושר.

כל שלטון קיים בעולם יכול לגייס אלף חתימות של פרופסורים, דוקטורים ונכבדים אחרים. המתנגדים לשלטון קיים — הם ה' מתקשים. בדרך כלל, בגיוס חתימות נכ' בדות אלה.

הרבה יותר קל ללחום בשלטון של אתמול, ששוב אינו אלא דה' ליל, מאשר בשלטון של היום.

זה פחות מסוכן. זה יותר כדאי.

הרבה יותר כדאי לקדש מלחמת-חרמה נועזת ובלתי-נרתעת על מיסטר שכבר הלך מן העולם, ולהגן בעוזרו על החופש וה' דמוקרטיה על-ידי תמיכה במיסטר הקיים.

זה טוב למצפון, וגם לקאריירה.

עכו"ם של פולחן-אלילים המרי' מם את השליט הנוכחי — מפתכי' נים בחשך שאינם אלא עובדי' כדאי-מוטעי.

„האיש שהכויב“. ערכנו מאון שקול של מעשיו ומחלדיו בענייני פנים וחוק, ונאלצנו לתת לו את הציון: לא מספיק.

מאז הידרדרו הדברים בקצב גובר והולך, ורק תנפן יאמר על לוי אשכול שהוא „הכויב“.

האיש נשבר.

רק אדם שבור יכול לטעון, ימים מעטים אחרי שחוקק במדינתו חוק-תועבה פאשיסטי, כי „לא ידע“, ולא הבינ', ולא הספיק לקרוא“ את החוק שחוקק.

רק אדם שבור יכול לקבל בברכה במדינה זו אדם שייצג את הוגגריה הפאשיסטית ב' גרמניה הנאצית, בשעה ששתי מדינות אלה עסקו יחדיו בהשמדת חצי מיליון יהודים.

רק אדם שבור יכול להחליט בעניין בטי חרני גורלי דבר והיפוכו, לא פעם אחת — אלא שלוש פעמים בשלושה שבועות.

רק אדם שבור יכול היה להסכים לחוק' שאבעס דורסני ולחזור בו, להסכים שוב ולחזור בו שוב, עד שהדבר נמאס אפילו לסחטנים המקצועיים (שאיני יכול לפרט את זהותם מפאת חוק לשון הרע).

האיש נשבר, ושום בגד של אתא לא יסתיר את הסמרטוטים המציין את שלטונו המתקרב עתה לסופו.

ושוב: אפשר לרחם על אדם

על כן היא מתנגדת לשימוש ב' שמה למטרה זו — ובצדק.

(ובכלל, האם כדאי היה לשרבב דווקא ש שמש של יצרני-בגדים ביוזמה זו? הן הדבר עלול להזכיר, חלילה, את בגדי המלך. ווהי אסוציאציה מסוכנת מאד!)

★ ★ ★

ך בה נניח להומור המפוקפק, כי ה' דברים רציניים, רציניים מדי. מותר היה, צריך היה, לתת ללוי אשכול שאנס כשהגיע — כמעט במיקרה — לשלטון.

מותר היה להתעלם ממשקלו הסגולי (נכון יותר: מחוסר מישקלו הסגולי).

מותר היה לומר: יש לעזור לאיש שאיננו אישיות, כדי לגמול את הציבור מפולחן-האישיות.

מותר היה אפילו לקחת שאשכול זה, ש' כולנו יודעים על איוו גפן צקת, יתפתח בתפקיד, יגדל באחריות.

מותר היה — לפני שנתיים, י' איש לא יאשים אותנו בכך שלא נתנו לו שאנס במידה מירבית. ולמעלה מן המידה המירבית.

אבל מה שהיה מותר אז — אסור בהחלט היום.

ומה שהיה בבחינת חובה אז — הריהו פסע היום.

כי בינתיים קרו דברים.

פולחן חוסר-האישיות.

★ ★ ★

סיפרו לי שצעיר נחמד בשם אורי זוהר הולך ומחתים אנשים טובים אחרים על עצומה, המבקשת את הציבור לעזור לאדם בשם לוי אשכול להציל את הדמוקרטיה הישראלית.

תמהתי מאד. האם יש במדינה אורי זוהר שני, שאינו מכיר, ולוי אשכול שני, ששמעו לא הגיע לאוזני?

כי אני מכיר רק אורי זוהר אחד. זהו שחקן צעיר וסימפאטי, שהלך עימנו לטשח 9 בגליל כדי למחות נגד גזילת אדמות כרמיאל, נגד קיום חוקי-חירום קולוניאליים, נגד השילת אידיאליסט צעיר בשם אורי דייחיס לבלא, נגד מיסטר של דיכוי ההופך את ערביי ישראל לאויבי-המדינה.

ואני מכיר רק לוי אשכול אחד. זהו ראש-ממשלת-ישראל שהחמיר את המישל הצבאי, האחראי יותר מכל אדם אחר ל' גזילת אדמות הערבים במסחה כוזב של פיתוח, שהתנגד בכל כוחו לחקיקת חוקה למדינה, שקיים במשך שתי שנות שלטונו את חוקי-החירום, שחוקק זה-עצמה חוק פא' שיסטי המכונה חוק לשון הרע שדוגמתו לא נחקק בכל שנות שלטונו של קודמו.

האם אורי זוהר זה אוסף חתימות למען לוי אשכול זה?